BREDE RAAD 010

ADVIES

Wijziging beleidsregels Jeugdhulp Rotterdam 2018

ERVARINGEN VAN DE ROTTERDAMMER

COLOFON

Brede Raad 010 – Adviesteams Beleidsregels MO en Jeugdhulp Rotterdam 2018/2019

WMO:
Arja den Ouden
Karin Treffers
Lia Schop

Jeugd:
Rienke Jagroep
Arja den Ouden
Monica Riewald
Lia Schop
©2019 Brede Raad 010

Contact

Brede Raad 010
010-2680611
info@brederaad-010.nl

Volg ons ook @ Facebook en Twitter

©2019 Brede Raad 010

Voorwoord

De Brede Raad 010 heeft in februari 2018 een advies uitgebracht aan de gemeente over de beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018. Deze beleidsregels veranderen met hun tijd mee en de gemeente Rotterdam heeft ons in november 2018 gevraagd te adviseren over de wijzigingen die zij nu wil doorvoeren wat betreft de jeugdhulp. Eerder adviseerden wij de gemeente al over het onderdeel maatschappelijke ondersteuning in het advies "Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning.

Aanpak

Uit de gesprekken die wij met Rotterdammers hadden kwamen een aantal thema's steeds naar voren. Deze vindt u terug in dit advies. Vervolgens wordt in de bijlage in detail gereageerd op de gewijzigde beleidsregels.

Bevindingen

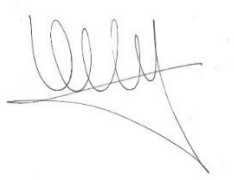
De adviesgroep deelt in dit document haar ideeën met de gemeente vanuit de ervaring die bestaat met de huidige beleidsregels. De Brede Raad 010 zal de vinger aan de pols houden bij de Rotterdammers hoe de wijzigingen van de beleidsregels in de praktijk uit pakken en daarover al dan niet gevraagd de gemeente Rotterdam adviseren.

Voor jeugdhulp zijn er een aantal zorgpunten die wij graag met de gemeente Rotterdam willen delen. Dit zijn:
1. de realisatie van onafhankelijke cliëntondersteuning
2. de verwachtingen rondom mantelzorg
3. de termijnen en de arrangementen en
4. de onderwijszorgarrangementen.

Ten slotte

De leden van deze adviesgroep van de Brede Raad 010 vonden het lezen van en het adviseren over deze beleidsregels een leerzaam proces en willen de betreffende ambtenaren bedanken voor de constructieve samenwerking.

De BR010 kijkt uit naar de reactie op dit advies.

Marjolijn Masselink, voorzitter Brede Raad 010

Leeswijzer

Dit advies beschrijft allereerst een aantal thema's die spelen bij jeugdhulp. Deze hebben wij uitgelicht, omdat dit de belangrijkste zijn volgens Rotterdammers. In de bijlage gaat de Brede Raad 010 in detail in op de gewijzigde beleidsregels jeugdhulp zoals deze zijn aangeleverd medio november 2018 aan de BR010 door Rita Schmidt van de gemeente Rotterdam.

In het advies worden delen uit de gewijzigde beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018 aangehaald, gevolgd door de reactie van de BR010.

1. De gedeeltes in *cursief* zijn de citaten uit de gewijzigde beleidsregels Jeugdhulp van de gemeente Rotterdam.
2. De overige tekst is van de BR010.

Inhoud

1. Inleiding 6
2. Onafhankelijke cliënt ondersteuning: fictie of werkelijkheid? 7
3. Standaard termijnen: middel of doel? 8
4. Mantelzorger: schaap met vijf poten? 11
5. Onderwijszorgarrangementen: waarheen, waartoe, waarvoor? 15
6. Adviezen op een rij 17
7. Ten slotte 18
8. Bijlage Detailreactie op de gewijzigde beleidsregels jeugdhulp 19

Inleiding

In november 2018 ontving de BR010 de gewijzigde beleidsregels jeugdhulp van de gemeente Rotterdam met de vraag om inhoudelijk op deze beleidsregels te reageren en aan te geven of er zaken ontbreken. De BR010 laat de stem van Rotterdammers horen, zodat het sociale beleid van de gemeente Rotterdam past bij wat zij nodig hebben. De Brede Raad 010 signaleert in deze beleidsregels een aantal grote thema's die van belang zijn voor jeugdhulp. De thema's en de adviezen die de Brede Raad 010 hierbij heeft treft u hierbij aan. Wij hopen van harte dat de gemeente deze thema's in gedachte houdt bij het verder ontwikkelen van haar beleid in het algemeen en meer specifiek voor wat de beleidsregels voor jeugdhulp.

1. Onafhankelijke cliëntondersteuning: fictie of werkelijkheid?

De gemeente Rotterdam geeft in de gewijzigde beleidsregels Jeugdhulp de cliënt en een eventuele mantelzorger de mogelijkheid om gratis gebruik te maken van cliënt ondersteuning voor het verduidelijken van de hulpvraag, het organiseren van de juiste hulp en het maken van keuzes.

Wat de cliënt en de mogelijke mantelzorger hierbij zou helpen is een overzicht van instanties, partijen en personen waar zij terecht kunnen voor dergelijke ondersteuning. Dan kan de cliënt er in de praktijk ook echt mee aan de slag. Bij jeugdhulp kan de cliënt ook de jongere zelf zijn. : maak ook duidelijk of een jongere zelf onafhankelijke cliënt ondersteuning kan vragen. Het is belangrijk om zo'n cliënt bij het aanvragen te ondersteunen.

Organiseer het zó dat de Rotterdammer gemakkelijk gebruik kan maken van onafhankelijke cliënt ondersteuning.

Advies 1 Zorg voor een overzicht van die partijen waarbij een cliënt laagdrempelig terecht kan voor onafhankelijke cliënt ondersteuning jeugdhulp.

De realisatie van onafhankelijke cliëntondersteuning binnen de WMO, maar ook binnen de Jeugdwet en Participatiewet, heeft de aandacht van de Brede Raad 010. Wij houden dit onderwerp nauwlettend in de gaten en zullen, als daar aanleiding toe is, de gemeente Rotterdam daarover al dan niet gevraagd adviseren.

Moeder van een kind met jeugdhulp:

"Soms krijg ik het idee van de gezinscoach dat het allemaal mijn schuld is als ouder, dat mijn manier van opvoeden fout is. Dan klap ik dicht ik, ik zou het heel fijn vinden om dan van iemand anders te horen wat we kunnen met de situatie in mijn gezin. Maar volgens mij kan dat helemaal niet, ik zou niet weten hoe ik dat moet regelen."

2. Standaard termijnen: middel of doel?

Het college laat in het kader van jeugdhulp het wijkteam de keuze uit een aantal standaard termijnen. De maximale duur van een arrangement is gesteld op 18 maanden. Na deze periode moet er een afweging plaatsvinden of er vervolghulp nodig is en zo ja, vanuit welke opdracht.

Indien er geen perspectief is op verblijf in de thuissituatie kan voor ondersteuningselement a, trede 1 (pleegzorg) de maximale duur worden bepaald op 36 maanden. Voorwaarde hiervoor is dat voorafgaand aan dit arrangement de jeugdige reeds een periode van ten minste 12 maanden in een pleegzorgsituatie woont en het perspectief bestaat om langdurig in deze situatie op te groeien.

De Brede Raad 010 heeft uit de verhalen van gezinnen begrepen dat in sommige gevallen de maximale termijn van 18 maanden niet voldoende is voor het oplossen van de situatie. Ook weten wij uit gesprekken met hulpverleners dat deze termijnen vragen om een keuze te maken voor een termijn, ook als zij op dat moment sterk het gevoel hebben dat de termijn niet afdoende is voor de hulpvraag. In een dergelijk geval weet de hulpverlener bij aanvang al dat de maximale termijn onvoldoende is.

Na afloop van een termijn moet een medewerker van het wijkteam bepalen in hoeverre het nodig is om de hulp voort te zetten. Daar komt veel papierwerk en administratie bij kijken. De Brede Raad 010 heeft vanuit verschillende wijkteams signalen ontvangen dat het wijkteam erg veel tijd kwijt is met administratieve zaken. Dit gaat ten koste van de tijd die besteedt kan worden aan cliënten. Er komt een beeld naar voren van wijkteammedewerkers die graag tijd willen besteden aan de uitvoer, maar in de praktijk, door alle regels en procedures, vooral bezig zijn met verantwoorden wat ze doen. Het aflopen van een termijn en een arrangement is zo'n regel die erg veel administratieve lasten meebrengt. Hieruit lijkt een prikkel te ontstaan om jeugdigen zo snel mogelijk naar een volgende hulpvorm over te dragen gezien de beperkte beschikbare tijd en het beperkte budget. Daarmee is de jongere die hulp nodig heeft, letterlijk het kind van de rekening.

Advies 2 De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam te onderzoeken hoe de administratieve druk op wijkteammedewerkers kan worden verlaagd. Onderzoek daarbij de mogelijkheid van functiesplitsing.

Advies 3 Als op basis van vooraf opgestelde criteria al op voorhand duidelijk is dat er geen sprake zal zijn van een korte termijn oplossing, vereenvoudig dan de administratieve procedure voor continuering van de hulpverlening.

Rotterdammers met jeugdhulp laten de Brede Raad 010 weten dat zij voor hun gevoel vaak hun verhaal weer opnieuw aan verschillende hulpverleners moeten vertellen. Daarbij ontstaat bij de betreffende jeugdigen en/of ouders/begeleiders het beeld dat ze niet serieus genomen worden. Als een termijn afloopt en er opnieuw een indicatie moet worden vastgesteld voelt dit voor sommigen als een ondervraging. Uit de verhalen van Rotterdammers komt naar voren dat de overdracht aan de persoon die de nieuwe indicatie vaststelt, tekort schiet. Dat is frustrerend voor de Rotterdammer met jeugdhulp, het voelt alsof er een stap terug wordt gedaan en dat er een knip in de hulp wordt gezet. Gevoelsmatig lijkt het dan alsof ze in plaats van verder worden geholpen, gezien worden als lastig. Dat de hulp stokt en het nog maar afwachten is of de jeugdhulp door kan gaan.

Ouders van een kind met jeugdhulp:

"Ik vind het lastig om telkens weer tegen een op dat moment wildvreemde persoon deze persoonlijke zaken over onze gezinssituatie te delen. Waarom kan ik niet een vaste persoon krijgen die ons helpt? Het geeft mij het gevoel dat ze me niet vertrouwen. "

Advies 4 Zorg voor goede overdracht van dossiers van eerder verleende hulp aan de persoon die de indicatie stelt voor een jeugdhulpcliënt.

Advies 5 Werk daar waar mogelijk met vaste contactpersonen. Vanuit het uitgangspunt: één gezin, één plan, één regisseur[1]

Een ander punt van zorg wat betreft de termijnen, is de beschikbaarheid van plekken in een gespecialiseerde jeugdhulpverleningsinstelling. Regelmatig horen wij verhalen uit de praktijk van wachtlijsten. In een dergelijke situatie zou er sprake moeten zijn van overbruggingszorg. In de praktijk is niet duidelijk waar de verantwoordelijkheid voor het leveren van die zorg ligt. De instelling waar de jeugdige op de wachtlijst staat heeft nog geen relatie met de betreffende cliënt. Vanuit de praktijk horen wij signalen dat in dergelijke gevallen de betreffende cliënt

eigenlijk aan zijn lot wordt over gelaten. Goede afstemming tussen betrokken partijen en duidelijke afspraken over wie, welke verantwoordelijkheid hierin op zich neemt, is belangrijk.

Advies 6 Zorg voor het leveren van zorg in de overbruggingsperiode, zodat er zo min mogelijk terugval optreedt. Borg daarnaast een goede overdracht van de cliënt gegevens tussen de verschillende behandelaars, zodat er geen informatie verloren gaat.

Advies 7 Regel de overbruggingszorg beter. Maak duidelijke afspraken met de betrokken partijen over wie, welke verantwoordelijkheid heeft in de relatie tot de cliënt. Dit geldt ook voor de financiële en administratieve afwikkeling.

Als casusregie door het wijkteam niet (meer) toereikend is en/of ouders de noodzakelijke hulp niet aanvaarden, kan jeugdbescherming met drang de volgende stap zijn. Dit traject kan worden ingezet na aanmelding van het wijkteam op het Jeugdbeschermingsplein. De jeugdbeschermers nemen dan de casusregie in de hulpverlening over van het wijkteam, als een dringende laatste poging om ouders te stimuleren de problemen op te lossen.

De situatie is ‘goed genoeg’ als de ondergrens van de doelen behaald en geborgd is; een onder toezichtstelling (OTS) heeft dan geen toegevoegde waarde meer. Dat is het moment waarop de jeugdbeschermer de casusregie overdraagt aan de casusregisseur/hulpverlener uit het wijkteam, of aan het gezin zelf. Indien gewenst kan ook besloten worden tot een geleidelijke overgang. De casusregisseur van Jeugd Bescherming Rotterdam Rijnmond draagt de casusregie over aan de casusregisseur uit het wijkteam, maar blijft nog gedurende maximaal drie maanden beschikbaar om de casusregisseur uit het wijkteam met advies te ondersteunen.

Zorgpunt voor de Brede Raad 010 is in dergelijke situaties: is dit een nieuwe termijn van de wijkteam medewerker, of is dit een lopende termijn (na eerdere overdracht)? Mocht dit laatste zo zijn, dan is er weinig tijd gegeven om het gezin en het kind te volgen en te monitoren en kwalitatief te begeleiden.

In bovenstaande paragraaf heeft de Brede Raad 010 haar zorgpunten rondom de termijnen voor het toekennen van jeugdhulp gedeeld. Hieruit komen ook zorgpunten naar voren die gaan over het wijkteam als het gaat om de hoeveelheid administratieve taken die er worden gevraagd. Dit lijkt het koste te gaan van de tijd die er is voor de uitvoer. Graag verwijst de Brede Raad 010 naar het advies over Casusregie waarbij dieper in wordt gegaan op de zorgpunten over de caseload en het functioneren van de wijkteams[1].

[1] Wie helpt mij? Advies casusregie Brede Raad 010, maart 2019

3. Mantelzorger: schaap met vijf poten?

In de gewijzigde beleidsregels wordt regelmatig de mantelzorger genoemd.

In geval er voor de jeugdige mantelzorg vrijwillig beschikbaar is kan dat deel van de hulpbehoefte buiten het besluit tot inzet Jeugdhulp blijven, omdat daar geen professionele hulp vanuit de Jeugdwet voor ingezet hoeft te worden. Na bepaling dat er sprake is van gebruikelijke zorg is het toekennen van jeugdhulp uitgesloten. Welke hulp/zorg de mantelzorger op zich neemt en in welke de omvang, wordt meegenomen in het afwegingskader van gebruikelijke zorg. Hulp die valt onder inzet van ouders en of verzorgers zal worden gezien als gebruikelijke zorg indien dit overeenkomt met de mate van zelfredzaamheid en mogelijkheden tot zelfverzorging die bij de leeftijd van de jeugdige past en inzet van ouders vraagt. In dat geval zal geen mantelzorg kan worden toegekend. In tegenstelling tot gebruikelijke hulp is mantelzorg echter niet afdwingbaar. Concreet betekent dit dat de door de mantelzorger verleende ondersteuning wordt opgenomen in het ondersteuningsplan. Wanneer de mantelzorger (al dan niet tijdelijk) wegvalt, dient de cliënt dit te melden. Dit kan vervolgens leiden tot aanvullende ondersteuning.

Mantelzorg kan niet door de gemeente afgedwongen worden. Alleen spreekt de tekst wel over het toekennen van mantelzorg. Dat schept verwarring.

Voorstel van de gemeente Rotterdam is om de door de mantelzorg verleende ondersteuning op te nemen in het ondersteuningsplan. Hiermee lijkt de gemeente de mantelzorg te formaliseren, terwijl het niet afdwingbaar is.

Advies 8 Kijk nog eens kritisch naar hoe mantelzorg benoemd wordt in de beleidsregels, waarbij de nadruk meer moet liggen op het ondersteunen van de mantelzorger en cliënt.

De mate waarin mantelzorgers bereid en in staat zijn een deel van de indiceerbare ondersteuning te bieden, is bepalend voor de omvang van de (professionele) ondersteuning die iemand feitelijk krijgt. Hierbij speelt de belastbaarheid van mantelzorgers een grote rol. Deze is niet voor iedereen gelijk. Voor de ene persoon zal het bieden van lichte begeleiding per dag het

maximum zijn dat hij of zij kan dragen, terwijl voor een ander de grens hoger kan liggen. Deze verschillen worden in belangrijke mate bepaald door de persoonlijke omstandigheden van de mantelzorger (leeftijd, gezinssituatie, eigen gezondheid et cetera). Bij het indicatieproces kan de mantelzorger aangeven welke ondersteuning hij nodig heeft om mantelzorg te kunnen bieden.

De gemeente gaat ervan uit dat bij het indicatieproces de mantelzorger al aan kan geven welke ondersteuning hij/zij nodig heeft. Het is de vraag of de mantelzorger dit bij de start van de mantelzorg al voldoende inzichtelijk heeft. Uit de tekst wordt niet duidelijk wat voor type ondersteuning de gemeente mantelzorgers biedt. Ook wordt niet duidelijk gemaakt wat er gebeurt als de mantelzorger een ondersteuningsvraag heeft die de gemeente niet kan leveren, wat gebeurt er dan?

Kortom, neem de mantelzorger serieus, maak gezamenlijk afspraken, waarbij de cliënt samen met de mantelzorger centraal staat. Uit de praktijk horen wij ook signalen van mantelzorgers waarbij er in de persoonlijke situatie van de mantelzorger veranderingen optreden. Hierdoor kan hij/zij de mantelzorg niet meer bieden, of wenst deze op een andere manier in te vullen. Er is nu onvoldoende duidelijk hoe de cliënt deze zorg dan op een andere manier kan krijgen.

Mantelzorger:

"Ik krijg het er soms benauwd van hoe afhankelijk dat gezin van mij is. Als ik ziek zou worden dan hebben ze echt een probleem, dat maakt het echt heel erg zwaar: dat gevoel dat ze zo erg op mij leunen."

Advies 9 Ondersteun mantelzorgers, zodat zij tijdig aan kunnen geven als de taken hen te zwaar worden, of als ze deze door omstandigheden niet meer uit kunnen voeren. Zo kan tijdig samen gekeken worden naar een oplossing voor de betreffende cliënt.

De mate waarin mantelzorgers bereid en in staat zijn een deel van de indiceerbare ondersteuning te bieden, is bepalend voor de omvang van de (professionele) ondersteuning die iemand feitelijk krijgt. Hierbij speelt de belastbaarheid van mantelzorgers een grote rol. Deze is niet voor iedereen gelijk. Voor de ene persoon zal het bieden van lichte begeleiding per dag het maximum zijn dat hij of zij kan dragen, terwijl voor een ander de grens hoger kan liggen. Deze verschillen worden in belangrijke mate bepaald door de persoonlijke omstandigheden van de mantelzorger (leeftijd, gezinssituatie, eigen gezondheid et cetera). Bij het indicatieproces kan de mantelzorger aangeven welke ondersteuning hij nodig heeft om mantelzorg te kunnen bieden.

Uit de praktijk weten we dat mantelzorgers regelmatig overbelast zijn. Dat is meestal iets wat gedurende de looptijd van de mantelzorg ontstaat. Als de indicatiesteller mantelzorg meeweegt is het goed om neutraal te beoordelen of een deel van de taken van de mantelzorger WMO-zorg geïndiceerde taken betreft. Dan kan deze namelijk via de WMO - zorg georganiseerd worden. Die optie kan met cliënt en mantelzorger worden besproken, zodat een weloverwogen keuze gemaakt kan worden. Dan is duurzame inzetbaarheid van de mantelzorger beter geregeld en is de kans op overbelasting kleiner.

Advies 10 Informeer mantelzorger en cliënt tijdig over taken die onder Wmo-zorg geïndiceerde taken vallen.

De Brede Raad 010 is positief over de opzet van een mogelijk telefonisch mantelzorgsteunpunt. Het is prettig als mantelzorgers een centraal punt hebben waar zij vragen kunnen stellen over de mantelzorg die zij leveren en informatie kunnen krijgen over bijvoorbeeld de mogelijkheden die er zijn als je als mantelzorger overbelast raakt. Bijvoorbeeld de mogelijkheid om gebruik te maken van het WMO-arrangement of dagbesteding ter ontlasting van de taken van de mantelzorger. Hierbij merkt de Brede Raad 010 op dat het essentieel is dat de zo'n telefonisch steunpunt werkt met deskundig personeel. Zij moeten goed geïnformeerd zijn over de huidige regelingen rond mantelzorg en zichzelf op de hoogte houden van mogelijke wijzigingen zodat zij steeds vanuit de meest actuele regelingen steun verlenen.

Het zou goed zijn als de gemeente Rotterdam regelmatig huisbezoeken aflegt en ter plekke de situatie van een cliënt en de mantelzorger bekijkt. Dat kan wellicht helpen om mogelijke overbelasting tijdig te signaleren en samen de mogelijkheden te onderzoeken om deze te voorkomen. Er kan een preventieve werking uit gaan van dergelijke bezoeken. Ook is een cliënt in de eigen omgeving vaak meer op z'n gemak.

Advies 11 Maak gebruik van huisbezoeken om ter plekke te bekijken of de mantelzorger niet overbelast raakt. In de huiselijke omgeving kan dit het best beoordeeld worden.

De gemeente Rotterdam hecht waarde aan de inzet van mantelzorgers. Dit komt op verschillende manieren tot uitdrukking, bijvoorbeeld in de vorm van een mantelzorgwaardering. Ook door het aanbieden van verschillende faciliteiten probeert de

gemeente mantelzorgers zo veel als mogelijk in staat te stellen om mantelzorg te kunnen (blijven) bieden.

Wij vinden het prettig dat de gemeente Rotterdam waarde hecht aan de inzet van mantelzorgers. Wij adviseren om in gesprek met de mantelzorgers te achterhalen wat voor vormen van waardering zij wensen en dit niet zelf te verzinnen. Hierbij valt het wel op dat waardering van mantelzorg iets anders is dan faciliteiten die een mantelzorger nodig heeft om de zorg te borgen en te continueren.

Advies 12 Maak onderscheid tussen waardering van mantelzorgers en de faciliteiten die nodig zijn om mantelzorg door mantelzorgers te leveren.

Advies 13 Ga in gesprek met mantelzorgers om wensen en behoeften in kaart te brengen om voldoende faciliteiten te bieden die mantelzorgers nodig hebben bij de uitvoer van de zorg.

Advies 14 Onderzoek met mantelzorgers welke vormen van waardering zij wensen en waar zij daadwerkelijk het idee van krijgen dat ze gewaardeerd worden.

4. Onderwijszorgarrangementen: waarheen, waartoe, waarvoor?

Vanaf 2015 is de gemeente Rotterdam verantwoordelijk voor de inkoop van jeugdhulp. De gemeente ziet een veilige en krachtige opgroei- en leeromgeving als voorwaarde voor een goede ontwikkeling van de jeugdige. Jeugdhulp is beschikbaar voor een jeugdige die in zijn ontwikkeling bedreigd wordt, of waarbij de ontwikkeling stagneert.

De gemeente Rotterdam vindt dat:

- *ieder kind recht heeft op onderwijs;*
- *onderwijs aan het kind centraal staat;*
- *onderwijs en zorg samen verantwoordelijk zijn;*
- *er een eenduidig beeld over kwaliteit moet zijn;*
- *clustering van hoog specialistische kennis noodzakelijk is.*

Om aan deze principes vorm te geven zijn er het gedachtengoed van de onderwijszorgarrangementen (OZA's) ontwikkeld in samenspraak met gemeente, onderwijs en jeugdhulpaanbieders.

Bij de OZA's gaat het om de inzet van jeugdhulp, welke in samenspraak met onderwijsinstellingen, samenwerkingsverbanden en de gemeente Rotterdam op een school of in een onderwijssituatie geboden wordt. Hiermee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan:

- *de persoonlijke ontwikkeling van de jeugdige;*
- *de verbetering van de opvoed- en onderwijssituatie van de jeugdige zodanig dat de jeugdige daar waar mogelijk weer mee kan doen in het reguliere onderwijs.*

De inzet van jeugdhulp door middel van OZA's wordt geboden aan jeugdigen in het primair onderwijs, speciaal onderwijs, het voortgezet (speciaal) onderwijs, OPDC en het middelbaar beroepsonderwijs – niveau 1 (mbo-1). De jeugdigen zijn in leeftijd tussen de 3 en 26 jaar. Het doel van een onderwijszorgarrangement (OZA) is dan ook dat leerlingen zich zo veel mogelijk ononderbroken kunnen ontwikkelen en daardoor hun ontwikkelingsperspectief kunnen realiseren.

Betrokken partijen zijn jeugdigen en hun ouders en onderwijsinstellingen die problemen ervaren bij het opgroeien en leren op school. De samenwerkingsverbanden zijn hierbij verantwoordelijk voor het bieden van extra ondersteuning in het onderwijs en de gemeente Rotterdam is verantwoordelijk voor het organiseren van de jeugdhulp. Indien nodig wordt de leerplichtambtenaar betrokken als toezichthouder van de leerplichtwet.

Het college wil dat de aanbieders van de OZA's samen met het onderwijs, jeugdigen begeleiden in het traject naar een volwaardige en naar vermogen participerende burger en daarmee een hogere kwaliteit van leven. Daarnaast wordt groot belang geacht aan het voorkomen van (voortijdige) schooluitval en bij het behalen van een goede uitgangspositie van jong volwassenen richting de arbeidsmarkt en/of het vervolgonderwijs, omdat hierdoor de instroom naar de Participatiewet en/of Wmo-ondersteuning wordt verminderd of zelfs voorkomen.

Bij de onderwijszorgarrangementen zijn zowel de Jeugdwet als de Wet passend onderwijs van toepassing.

De Brede Raad 010 is nieuwsgierig naar de achterliggende gedachte bij het maken van deze onderwijszorg arrangementen. De beschrijving in de gewijzigde beleidsregels is zeer summier.

Door die summiere beschrijving heeft de Brede Raad 010 veel vragen:

- Hoe is dit idee tot stand gekomen? Welke gedachtengoed zit erachter?
- Worden de effecten van deze arrangementen gemeten? Door wie?
- Wie is er verantwoordelijk als de OZA's niet van de grond komen en samenwerkingsverbanden dit niet oppakken?
- Welke rollen zijn er in die samenwerkingsverbanden, hoe wordt dat vormgegeven?

Advies 15: Verstrek meer informatie over de context van OZA's en hoe deze te gebruiken. Dat is uit de huidige beleidsregels onvoldoende op te maken.

5. Adviezen op een rij

Advies 1	Zorg voor een overzicht van die partijen waarbij een cliënt terecht kan voor onafhankelijke cliënt ondersteuning jeugdhulp.	Pagina 7
Advies 2	De Brede Raad 010 adviseert de gemeente Rotterdam te onderzoeken hoe de administratieve druk op wijkteammedewerkers kan worden verlaagd. Onderzoek daarbij de mogelijkheid van functiesplitsing.	Pagina 8
Advies 3	Als op basis van vooraf opgestelde criteria al op voorhand duidelijk is dat er geen sprake zal zijn van een korte termijn oplossing, vereenvoudig dan de administratieve procedure voor continuering van de hulpverlening.	Pagina 9
Advies 4	Zorg voor goede overdracht van dossiers van eerder verleende hulp aan de persoon die de indicatie stelt voor een jeugdhulpcliënt.	Pagina 9
Advies 5	Werk daar waar mogelijk met vaste contactpersonen. Vanuit het uitgangspunt: één gezin, één plan, één regisseur.	Pagina 9
Advies 6	Zorg voor het leveren van zorg in de overbruggingsperiode, zodat er zo min mogelijk terugval optreedt. Borg daarnaast een goede overdracht van de cliënt gegevens tussen de verschillende behandelaars, zodat er geen informatie verloren gaat.	Pagina 10
Advies 7	Regel de overbruggingszorg beter. Maak duidelijke afspraken met de betrokken partijen over wie, welke verantwoordelijkheid heeft in de relatie tot de cliënt. Dit geldt ook voor de financiële en administratieve afwikkeling.	Pagina 10
Advies 8	Kijk nog eens kritisch naar hoe mantelzorg benoemd wordt in de beleidsregels, waarbij de nadruk meer moet liggen op het ondersteunen van de mantelzorger en cliënt.	Pagina 11
Advies 9	Ondersteun mantelzorgers, zodat zij tijdig aan kunnen geven als de taken hen te zwaar worden, of ze deze door omstandigheden niet meer uit kunnen voeren. Zo kan tijdig samen gekeken worden naar een oplossing voor de betreffende cliënt.	Pagina 12
Advies 10	Informeer mantelzorger en cliënt tijdig over taken die onder Wmo-zorg geïndiceerde taken vallen.	Pagina 13
Advies 11	Maak gebruik van huisbezoeken om ter plekke te bekijken of de mantelzorger niet overbelast raakt. In de huiselijke omgeving kan dit het best beoordeeld worden.	Pagina 13
Advies 12	Maak onderscheid tussen waardering van mantelzorgers en faciliteiten die nodig zijn om zorg door mantelzorgers te leveren.	Pagina 14

Advies 13	Ga in gesprek met mantelzorgers om wensen en behoeften in kaart te brengen om voldoende faciliteiten te bieden die mantelzorgers nodig hebben bij de uitvoer van de zorg.	Pagina 14
Advies 14	Onderzoek met mantelzorgers welke vormen van waardering zij wensen en waar zij daadwerkelijk het idee van krijgen dat ze gewaardeerd worden.	Pagina 14
Advies 15	Verstrek meer informatie over de context van OZA's en hoe deze te gebruiken. Dat is uit de huidige beleidsregels onvoldoende op te maken.	Pagina 16

6. Ten slotte

De jeugd van Rotterdam (en haar ouders/verzorgers) heeft recht op jeugdhulp die goed georganiseerd is. Wij kennen allemaal de uitdagingen waar sommige gezinnen met kinderen en jongeren in deze stad voor staan.

Met interesse en uithoudingsvermogen, - de leden van de Brede Raad 010 zijn in de regel geen doorgewinterde dossiertijgers- , hebben wij de gewijzigde beleidsregels gelezen en daaruit bovenstaande onderwerpen en adviezen voor de gemeente Rotterdam opgesteld. Wij laten hiermee zien dat Rotterdammers behoefte hebben aan een verdere doorontwikkeling van het beleid. Wij hopen van harte dat u deze dan ook deze meeneemt in de verdere vorming van het beleid op het terrein van jeugdhulp. Wij zijn van harte bereid om verder met u over deze punten van gedachten te wisselen en zien graag uw reactie op dit advies.

In de bijlage treft u onze detailreactie op de overige punten uit de gewijzigde beleidsregels aan.

Bijlage: detailreactie op de gewijzigde beleidsregels jeugdhulp

De belangrijkste onderwerpen vanuit de gewijzigde beleidsregels Jeugdhulp heeft de Brede Raad 010 in het advies al beschreven. De gemeente Rotterdam vroeg ons ook om de regels te lezen op begrijpelijkheid en te letten op eventuele zaken die ontbraken.

In het cursief treft u de tekst uit de gewijzigde beleidsregel aan. De andere tekst is de reactie daarop van de Brede Raad 010.

C Paragraaf 1.6 wordt gewijzigd als volgt:
Na de inleidende cursief gedrukte eerste alinea wordt de volgende tekst ingevoegd:

De Jeugdwet kent het begrip "gebruikelijke hulp" niet. In het kader van "eigen kracht" wordt in dit verband verstaan het vermogen om in redelijkheid binnen de eigen mogelijkheden van de jeugdige, de ouders of het omringende sociale netwerk, een oplossing voor de hulpvraag te vinden, zoals bedoeld in artikel 2.3 lid 2 sub a onder 20 van de Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018.

In het stuk worden de termen "gebruikelijke zorg" en" gebruikelijke hulp" beiden gebruikt, bedoelt de gemeente hier hetzelfde? Dan is het verstandig om een en hetzelfde begrip te hanteren.

Opvang is niet structureel jeugdhulp. Verzorging van de kinderen kan zonodig, gelet op de mate van beperking van een jeugdige, wel worden toegekend om het sociaal en persoonlijk functioneren zo optimaal mogelijk te laten zijn.

Ter voorkoming van crisis, ontwrichting en of dreigende huisuitplaatsing van de jeugdige en alle mogelijkheden reeds maximaal gebruikt of afwezig zijn, of als er slechts kortdurend overbrugging nodig is in noodgevallen, dan kan Jeugdhulp/mantelzorgondersteuning worden toegekend.

In deze paragraaf wordt duidelijk dat op het moment van een crisis of een dreigende uithuisplaatsing de gemeente meer middelen inzet. Is het niet beter om jeugdhulp en mantelzorg, bijvoorbeeld tijdelijke huishoudelijke verzorging, eerder in het proces in te zetten? Zodat er meer aan preventie en stabilisatie wordt gewerkt in plaats van het voorkomen van een crisissituatie vlak voordat deze dreigt te ontstaan? Het idee van de Brede Raad 010 is dat dit veel beter voorkomen kan worden als er eerder in het proces meer middelen worden ingezet.

2.2.2.2 Identificatieplicht Jeugdwet

Het vaststellen van de identiteit is onderdeel van het onderzoek dat naar aanleiding van een melding plaatsvindt. Daarnaast moet iemand die een aanvraag indient zich, als het college daar om vraagt, kunnen identificeren.

Op grond van de Wet op de identificatieplicht is een persoon pas vanaf de leeftijd van 14 jaar verplicht te beschikken over een dergelijk document. Dat betekent dat ten aanzien van een kind dat jonger is dan 14 jaar en dat niet over een geldig identiteitsbewijs beschikt, dit niet kan worden afgedwongen. Volstaan kan worden met de identificatie van de ouder die namens de cliënt de melding of aanvraag doet en een controle van de informatie uit de Basisregistratie Persoonsgegevens (BRP).

Als van een cliënt in redelijkheid niet kan worden gevraagd om een nieuw identiteitsbewijs aan te vragen (bijvoorbeeld in verband met ernstige ziekte) en de identiteit van de cliënt op andere wijze afdoende kan worden vastgesteld, dan kan op deze identificatieplicht een uitzondering worden gemaakt. Dit moet wel toegelicht worden.

Maak concreter wat de gemeente Rotterdam bedoelt met redelijkheid en in welke situaties wel/niet om een identificatie wordt gevraagd. Uit de tekst zoals hierboven opgesteld blijkt dit onvoldoende.

L Paragraaf 2.4.2.1 wordt gewijzigd als volgt:

a. *In de opsomming in de eerste alinea vervalt, onder verlettering van onderdeel d in onderdeel c, onderdeel c.*
b. *Onderdeel Ad c komt te luiden:*

Ad c

Het college laat in het kader van jeugdhulp het wijkteam de keuze uit een aantal standaard termijnen. De maximale duur van een arrangement is gesteld op 18 maanden. Na deze periode moet er een afweging plaatsvinden of er vervolghulp nodig is en zo ja vanuit welke opdracht.

Er zijn de volgende uitzonderingen op deze maximale duur:

- *Indien er sprake is van resultaatgebied b (herstel, vermindering, stabilisatie stoornis jeugdige) dan is in principe de maximale duur van het totale arrangement 12 maanden. Hier is voor gekozen omdat behandeling in principe eindig is. Ofwel de stoornis is zodanig behandeld dat de belemmeringen in het functioneren zijn opgeheven ofwel er is sprake van chroniciteit en is er (volgend op behandeling) begeleiding (resultaatgebied a) nodig om het gewenste niveau van functioneren te behouden. Hiervan kan worden afgeweken indien een jeugdige langdurige behandeling in combinatie met verblijf nodig heeft. Dit is vooral van toepassing op jeugdigen met een verstandelijke beperking welke in combinatie met gedragsproblemen langdurige vervangende opvoeding nodig hebben in bijvoorbeeld een setting van drie opvoedmilieus;*

Er wordt in de tekst gesproken over drie opvoedmilieus, goed om deze te benoemen, dan weet de Rotterdamse burger wat de gemeente hiermee bedoelt.

M In paragraaf 2.4.3.5 wordt na de laatste alinea een tekst ingevoegd die luidt:

*Bij Jeugdhulp is het adres van de **gezaghouder** bepalend (bij co-ouderschap is het adres waar de jeugdige ingeschreven is leidend).*

Indien alleen de jeugdige verhuist, blijft alles hetzelfde in verband met woonplaatsbeginsel. Volgens de Jeugdwet heeft de gemeente Rotterdam de plicht om een voorziening door te laten lopen tot einde indicatie, maar de VNG adviseert om dit in overleg met de overnemende gemeente te beperken tot maximaal een jaar.

In bovenstaande beleidsregel haalt de gemeente Rotterdam de Jeugdwet aan en het VNG advies, het is niet duidelijk welk van de twee de gemeente in de praktijk hanteert en in welke situaties er voor een van beide wordt gekozen.

N Paragraaf 2.4.4. wordt gewijzigd als volgt:

a. *In de titel wordt na de bestaande tekst ingevoegd: (J).*
b. *Na de opsomming a t/m e komt de tekst te luiden:*

Deze bepalingen zijn van overeenkomstige toepassing op een individuele voorziening jeugdhulp, met dien verstande dat intrekking of herziening van een dergelijke voorziening ook plaatsvindt indien het handelen van een budgethouder of vertegenwoordiger niet het belang dient van de jeugdige voor wie de jeugdhulp bedoeld is.

In al deze gevallen wordt de aanspraak dus (gedeeltelijk) beëindigd. In uitzonderingssituaties kan beëindiging ook op initiatief van de zorgaanbieder plaatsvinden. De reden voor beëindiging mag evenwel niet zijn oorzaak hebben in de beperking waarvoor de ondersteuning wordt verleend, tenzij de zorgaanbieder voor die ondersteuning niet is gecontracteerd.

Bij beëindiging op initiatief van de zorgaanbieder geldt dat hij in beginsel gehouden is om bij beëindiging de opdrachtgever (gemeente) en cliënt alternatieven voor passende ondersteuning voor te stellen, tenzij dat vanwege de omstandigheden van het geval in redelijkheid niet van de zorgaanbieder kan worden verwacht.

Tot beëindiging van de ondersteuning kan alleen worden overgegaan indien de zorgaanbieder gemotiveerd kan aantonen dat hij zich maximaal heeft ingespannen om ondersteuning te leveren en hij conform de zorgbeëindigingsprocedure schriftelijk toestemming heeft verkregen om de ondersteuning te beëindigen.

Het is niet duidelijk wie de schriftelijke toestemming verleend. Het is voor de Rotterdammer goed om te weten wiens verantwoordelijkheid dit is.

5.1.3 Het jeugdhulparrangement

De functioneringsgebieden corresponderen met resultaatgebieden. Afhankelijk van de analyse van de functioneringsgebieden wordt bepaald welke resultaatgebieden van toepassing zijn. Er worden drie resultaatgebieden onderscheiden:

- *a. (R1) steunen van het sociaal en persoonlijk functioneren van de jeugdige*
- *b. (R2) herstel, vermindering of stabilisatie stoornis van de jeugdige*
- *c. (R3) opvoeding, versterken mogelijkheden van de ouders*

Een jeugdhulparrangement is een verzameling resultaatgebieden. Er kan sprake zijn van één resultaatgebied, maar bij meervoudige problematiek kunnen ook meerdere resultaatgebieden van toepassing zijn. Per resultaatgebied worden doelen gesteld. Deze doelen worden aan de aanbieder meegegeven en er wordt van de aanbieder verwacht dat zij binnen het gestelde termijn van het arrangement samen met de jeugdige en diens ouder(s) werken aan deze doelstellingen.

In bovenstaande beleidsregel staat beschreven: een gestelde termijn. Uit de tekst is niet op te maken welke termijn dit betreft. Waar kan de Rotterdammer deze informatie vinden?

Onder b (R2) staat stoornis van een jeugdige. Uit deze beleidsregel is niet op te maken welke stoornissen de gemeente Rotterdam hiermee bedoelt.

Als de hulp niet (alleen) in de thuissituatie geboden kan worden kan het nodig zijn om een ondersteuningselement aan het jeugdhulp arrangement toe te voegen. Een ondersteuningselement geeft de aanbieder van hulp de budgettaire mogelijkheid om deze hulp te leveren. Er worden 3 ondersteuningselementen onderscheiden:

- *Ondersteuningselement a. (O1): Vervangende opvoeding (verblijf);*
- *Ondersteuningselement b. (O2): Daghulp (dagbesteding en –behandeling);*
- *Ondersteuningselement c. (O3): Mantelzorgondersteuning.*

Combinaties van resultaatgebieden en eventuele ondersteuningselementen vormen samen het jeugdhulparrangement. De aanbieders verplichten zich om de benodigde hulp integraal te leveren. Per cliënt is één aanbieder aanspreekbaar op de geboden hulp. Een aanbieder kan in de uitvoering gebruik maken van onderaannemers als dat nodig is. De hoofdaannemer draagt altijd de volle verantwoordelijkheid voor de inzet van de hulp. Integrale hulp biedt cliënten helderheid, vermindert inzet van meerdere hulpverleners tegelijk in een gezin en is kostenefficiënt.

Deze beleidsregel roept bij de Brede Raad 010 de vraag op waar de casusregie ligt en hoe de integrale ondersteuning eruit ziet. Graag verwijzen wij u naar het advies[1].

1. *Extra verduidelijking triage/beoordelen*
   Als bij stap 1 en 2 de vraag nog niet helder genoeg is, waardoor het perspectief en intensiteit van de ondersteuning lastig tot niet te bepalen is, dan wordt:
   - *Een beroep gedaan op het expertiseteam en gevraagd of deze tot een verduidelijking kan komen, en als dat onvoldoende is, dan wordt:*
   - *Gekozen voor observatie:*
     - *Kan thuis: observatie ambulant;*
     - *Kan niet thuis: observatie met vervangende opvoeding.*

In de beleidsregel wordt het expertiseteam als partij genoemd. Het is niet duidelijk wie dit zijn. Ook is uit de beleidsregel niet op te maken hoe daar gebruik van gemaakt kan worden. Een toevoeging over hoe dat in de praktijk werkt wordt hier gemist.

Paragraaf 5.2 Resultaatgebied a: ondersteunen van het sociaal en persoonlijk functioneren

5.2.1 Inhoud resultaatgebied

Het sociaal persoonlijk functioneren is van toepassing als er bij de jeugdige sprake is van een verstandelijke of lichamelijke beperking of (ontwikkelings-) stoornis of een psychiatrische aandoening (veelal stabiel), die de jeugdige (blijvend) beperkt in zijn functioneren. Er kan ook sprake zijn van een ontwikkelingsachterstand als gevolg van externe factoren (gebrekkige opvoeding, traumatische levensgebeurtenissen et cetera) of van delict gedrag. De jeugdige heeft hierdoor beperkingen in het dagelijks functioneren en is minder zelfredzaam dan wat qua leeftijd verwacht kan worden.

Het betreft ondersteuning aan jeugdigen die veelal blijvend of langdurig matige of zware beperkingen hebben op (bijvoorbeeld) de volgende gebieden:

- *De sociale redzaamheid;*
- *Het psychisch functioneren;*
- *Het geheugen en de oriëntatie;*
- *Het bewegen en verplaatsen (mobiliteit);*
- *Gedragsproblematiek.*

De ondersteuning is gericht op bevordering, behoud of compensatie van de zelfredzaamheid en/of dient om opname in een instelling of verwaarlozing van de jeugdige te voorkomen.

De ondersteuning bestaat uit:

- *Het ondersteunen bij of oefenen met vaardigheden of handelingen;*
- *Het ondersteunen bij of oefenen met het aanbrengen van structuur of het voeren van regie;*
- *Het (tijdelijk) overnemen van de regie van de jeugdige (indien mogelijk met als doel dat de jeugdige de regie weer terugkrijgt).*

Het doen verminderen van de gevolgen van de stoornis/beperking op het dagelijks functioneren, staat centraal en niet de beperking of stoornis. Het vergroten en/of stabiliseren van de leeftijdsadequate zelfredzaamheid van de jeugdige is in dit resultaatgebied dus het centrale doel, dat wil zeggen de jeugdige leren omgaan met de eigen beperkingen. De ondersteuning is gericht op behoud, compensatie (acceptatie) of trainen van het functioneren en/of deels overnemen, zodat de mogelijkheden van de jeugdige worden vergroot. Zo nodig maakt een periode van bemoeizorg deel uit van dit resultaatgebied.

De ondersteuning op dit resultaatgebied duurt 3 tot maximaal 18 maanden. Verlenging is mogelijk, maar dan moet de ondersteuningsbehoefte opnieuw worden vastgesteld door het wijkteam.

De Brede Raad 010 vraagt zich af wat gebeurt er als de cliënt te laat is met het verlengen? Het verdient aanbeveling om de procedure zo simpel mogelijk te houden en de administratieve afwikkeling zo eenvoudig mogelijk.